Ս. ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՏՕՆԸ

ԵՐԵՒԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԱԿ. ԴՊՐԱՆՈՑՈՒՄ.

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԱՐԱՏ»-Ի.

Երևանի եկեղեցին և դպրանոցը ոգևորութեամբ տօնեց իւր խնկելի նահատակաց յիշատակը։ Եկեղեցում սովորական պատարագն աւարտելուց յետոյ՝ հոգեհանգստեան կարգ կատարուեցաւ ի յիշատակ դրպրանոցիս և եկեղեցու բարերարների նախնի սովորութեան համաձայն, որից յետոյ Սրբազան Սուքիաս Արքեպիսկոպոսը մի համառօտ քարոզ խօսեց, օրհնելով բարերարների անունը և նոցա յիշատակն էլ կապելով Վարդանանց սրբոց յիշատակի հետ։ Պատարագից յետոյ Ս.Արքեպիսկոպոսը առաջնորդարան իջաւ հանգստանալու, մինչ դպրանոցիս տեսուչը մի քանի ուսուցիչների օգնութեամբ կարգադրութիւններ էր անում հանդիսի կանոնաւորութեան համար, որ պէտք է դուրսը դպրանոցի առաջ ս. Սարգիս եկեղեցու բակում կատարուէր։ Եղանակը հրաշալի էր և շատ նրպաստեց հանդիսի շքեղութեան։ Կարճ ժամանակից եկեղեցու բակն լցուած էր հանդիսականներով։ Առանձին տեղ էր պատրաստած Սրբազան Հօր համար, առանձին տեղ՝ պատուարժան հոգաբարձուների և դպրանոցիս յարգելի ուսուցիչների համար։ Հանդիսականների համար ևս աթոռներ կային, բայց ոչ այնքան, որ բոլորին բաւականացնէր. այնպէս որ շատերը կանգնած էին, կանգնած էին նաև դպրանոցիս աշակերտները։ Ուսուցիչներից մի քանիսը և ոմանք մեծ աշակերտներից հսկում էին կարգ ու կանոնի վերայ։

Ամբիոնը դրուած էր դպրանոցի մուտքի առաջ սանդուղքների վերայ, իսկ դռան վերև կախած էր ս. Վարդանայ նկարը։

Հանդէսը բացուեցաւ սովորական աղօթքով, որին հետևեց «Նորահրաշ» շարականը նուագածութեամբ։ Այս նորութիւնը և գեղեցիկ ներդաշնակութիւնն, որով երգեցին աշակերտներն այս հոգևոր երգը, մեծ տպաւորութիւն գործեց հանդիսականների վերայ։

Ապա բեմ եկաւ դպրանոցիս ուսուցիչ պ. Հ. Աբովեանը, որ մի գեղեցիկ ուսումնասիրութիւն կարդաց։

Պ. Աբովեանի ուսումնասիրութեան հետևեց դպրանոցիս Զ. դասարանի աշակերտ Մ. Մուրադեանի ճառը. «Վարդանանց պատերազմի նկարագիրը». խօսում էր զգացուած, զգացուեցան նաև ունկնդիրները։

Ճառից յետոյ ասուեցան տօնին համապատասխան ոտանաւորներ. իսկ հանդէսն ամփոփեց դպրանոցիս Տեսուչ՝ Բարձ. Տ. Բենիկ վարդապետը. խօսելով նահատակութեան մասին։ Բացատրեց թէ ի՞նչ ասել է նահատակութիւն, ո՞րն է գիտակցական նահատակութիւն և ո՞րը տգիտութեան արդիւնք։ Առաջ բերելով օրինակներ շեշտեց՝ որ նահատակ անուան արժանի է նաև Երևանի թեմական դպրանոցը. քանի քանի հաստատութիւններ նորա քոյրերը հարստացան և ապահովեցան. իսկ նա իր 63-ամեայ գոյութեան ընթացքում աչք չբացեց աղքատութիւնից և դեռ էլի առատում է աղքատութեան մէջ։ Ճառը աղդեցիկ տպաւորութիւն գործեց հանդիսականների վերայ։

Ուրաքանչիւր ճառից և ոտանաւորից յետոյ երգեցիկ խումբը երգում էր տօնին յարմար մի երգ, իսկ դպրանոցիս երաժշտական խումբն էլ նուագում էր։

Հանդէսը վերջացաւ Սրբազան Հօր բարեմաղթութեամբ։ Հանդիսականները ցրուեցան խիստ գոհ, զգացուած և ոգևորութեամբ լցուած։

Օրհնեալ լինի Վարդանանց յիշատակը, որ մեր քրիստոնէութիւնը, եկեղեցին ազատեցին հեթանոսութեան ձեռքից։

Հ. Յովակիմեանց

ՏԱՃԿԱՀԱՅՔ.

— Իգեամի մէջ կը կարդանք.

«Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքութիւնը խընդրեր է որ գաւառներու Հայ վարժարաններու վերաբերեալ գիրքերը առանց մաքսի ղրկուին։ Արդարեւ, օրէնքը կը տրամադրէ որ գիրքերը մաքսէ զերծ մնան, բայց պայմանով որ այն վարժարանը,

որուն կը վերաբերին, պաշտօնական արտօնութեամբ բացուած ըլլայ. Հետեւաբար ձեռնհաս իշխանութիւնը ըստ այնմ պատասխան տուեր է Հայոց Պատրիարքարանին։ Եթէ այդ գիրքերը արտօնութեամբ բացուած վարժարաններու կը վերաբերին՝ հրահանգ պիտի տրուի մաքսային վերատեսչութեան, որ առանց մաքսի անցնին.»

— Նպաստից Յանձնաժողովը որոշած է Մարաշի որբանոցի շէնքին մէջ արհեստանոց մը բանալ տալ այն 100 ոսկիի գումարով, զոր նուիրած են Ժամհարեան եղբայրները՝ Մոսկուայէն.

—20 Յունուար. Խառն Ժողովը հրաւիրուած էր արտասովոր նիստ մը գումարել Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Ս. Պատրիարք Հայրը Ժողովին հաղորդեց Դատական գործոց Նախարար Բարձր. Աբտիւլրահման փաշայի կողմէ Նախընթաց օր Ազգ. Պատրիարքարան ուղղուած պաշտօնագիր մը, որ կը զեկուցանէ թէ Կիլիկիոյ կաթուղիկոսական ընտրութեան հսկելու պաշտօնով՝ կրօնական գործոց տեսչի օգնական Պէհա պէյ ի մօտոյ պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս. Հետեւաբար, կը յարէ, հարկ է որ Պատրիարքարանի կողմէ կարգուած պաշտօնեան ալ ընկերանայ անոր։

—Մշոյ վանքէն Բաղէշ գացող Սրապիոն վրդ.-ի համար եղած ամբաստանութեան մասին կատարուած քննութեան տեղեկագիրները, զորս ղրկած էր Մշոյ ընդհ. վանահայր և առաջն. տեղապահ Տ. Բարգէն վրդ., Կրօն. Ժողովը որոշեց վեցամսեայ պայմանաժամով կանոնական ապաշխարութեան ենթարկել յիշեալ Սրապիոն վարդապետը.

— Ս. Պատրիարք Հօր մէկ դիմումին համաձայն, Ռէժիի վարչութիւնը յանձն առած է ամսական 1,500 բագէթ ծխախոտ նուիրել Ազգ. Հիւանդանոցին.

— Կարօտեալներուն ի նպաստ մայրաքաղաքիս ազգայիններուն մէջ կատարուած հանգանակութեան արդիւնքը մինչև յունուար 8ը եղած էր 55,528, յունուար 9էն մինչև 15, մէկ շաբաթուան մէջ, 7,030, յունուար 16էն մինչև 22, մէկ շաբաթուան մէջ, 3,051, ընդհանուր գումար 65,609 դրուշ.

—Հոգելոյս Երեմիա Սրբազանին Փոխանորդական Պաշտօնին պիտի փոխանակէ, հաւանութեամբ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր, Տ. Ներսէս Սրբազան Գէորգեան՝ դարպասընկալ պաշտօնեան Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան՝ իբրև երիցագոյն եպիսկոպոսն իր ատենակիցներուն մէջ՝ հանգուցեալ նախորդին նման ալեւոր ու ալեւոյթ, բայց քաջառողջ ու զօրեղ մարմնով՝ որ կը յուսադրէ թէ՝ երկու պաշտօններն ալ կատարեալ ձեռնհասութեամբ պիտի գործադրէ.

— Փետրուարի վերջերը Բարիզի մէջ պիտի սկսի հրատարակուիլ Զարդ անունով հայերէն նորաձեւութեան հանդէս մը՝ Տիկին Մարի Սրվանձեանի կողմէ. Այս հանդէսը՝ որու մէջ Տոքդ. Պօղոս Քօլօլեան պիտի գրէ առողջապահական ու բժշկական հարցերու վրայ, պիտի պարունակէ նորելուկներու (nouvautés) բաժնէն զատ գրական մաս մըն ալ։ Պիտի խօսի կենցաղագիտութեան մասին, ձեռագործներու վրայ տեղեկութիւններ պիտի տայ, պիտի պարունակէ բարիզեան քրոնիկներ և վէպ մը. մէկ խօսքով բարիզեան նմանօրինակ հանդէսներուն հաւասար պիտի ըլլայ. Զարդ առաջիկային մէջ պիտի սկսի պատկերազարդ հրատարակուիլ.

— Կիպրոսի որբանոցի վարչութիւնը 10 ուշիմ որբեր ուզած է Պատրիարքարանէ, նոյն որբանոցին մէջ դաստիարակելու համար.

—Կիպրոսի որբանոցը մէկ քանի յաջող շրջանաւարտներ ունեցած է, որոնցմէ մէկը արդէն ուսուցչութեամբ կը պարապի. ուրիշ մըն ալ Բարիզ ղրկուած է, ուր Գեղարուեստից վարժարանը կը յաճախէ բարիզաբնակ ուսանողներու պաշտպանութեամբ. Կը լսենք թէ Սսոյ վիճակէն պիտի ղրկուին ուզած 10 որբերը.

—Խառն Ժողովը բացառաբար գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Ազնաւեան Ստեփան փաշայի.

—Ժողովը նկատողութեան առաւ Դատական Նախարարութեան կողմէ Պատրիարքարան հասած նոր թէզքէրէ մը, որ կը հրաւիրէ անյապաղ ղրկել Պատրիարքարանի ներկայացուցիչը, ըստ որում Դատական Նախարարութեան կողմէ կարգուած կրօնից տեսչի օգնական Պէհա պէյ քիչ օրէն պիտի մեկնի Ատանա՝ Կիլիկիոյ կաթուղիկոսական ընտրութեան համար.

—Ս. Երուսաղիմայ վանքին հինաւուրց միաբաններէն Տ. Աստուածատուր սրբազան բաւական ատենէ ի վեր հիւանդ ըլլալով, բժիշկները յոյս յայտներ են, որ ձմեռն անցնելէ յետոյ թերեւս բարւոքի առողջութիւնը, և գարնան օդափոխութիւն յանձնարարեր են։

—Գաւառական հովուութեան համար Պատրիարքարանը Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքէն վարդապետներ ուզած էր. Ն. Սրբազնութիւնը այս անգամ պատասխաներ է, թէ վանական սովորութեան համեմատ ամէն վարդապետ 7 տարի վանքին մէջ աշխատելէ յետոյ կրնայ պաշտօն ստանձնել. Հետեւաբար այդ հովուութեանց յարմար գտնուող վարդապետներ տակաւին 7 տարինին լրացուցած չըլլալով և վանքին մէջ անոնց ծառայութեան պէտք ըլլալով՝ չպիտի կարենայ գոհացում տալ Պատրիարքարանի խնդրանքին.

Եդեսիոյ տեղապահ Անանիա վրդ. Պատրիարքարան գրած է թէ տեղւոյն եկեղեցւոյն վերանորոգութեան Կայս. հրամանը ելած ըլլալով, շինու-

թիւնը ի գլուխ հանելու համար 400 ոսկուոյ չափ գումարի մը պէտք կայ, որուն 130 ոսկին անցեալ տարի ապահովուած էր տեղական միջոցներով։ Պատրիարքարանը հագիւ առօրեայ կարօտութիւններու և գիմումներու կը բաւէ։ Հետևաբար չպիտի կըրնայ գոհացում տալ այս խնդրանքին, որ տեղացիներու համար իր մասնաւոր կարևորութիւնը ունի։ յարմար և ընդարձակ ազօթատեղի մը չգտնելուն համար։

Քղիի տեղապահ Վահրիճ Ծ. Վ. հակառակ ձմրան այս խստաշունչ եղանակին, այցելեր է բոլոր հայաբնակ գիւղերը, և սուրգելով ամէն մէկ գիւղի եկեղեցական կալուածոց որքանութիւնը, անոնց վերաբերեալ գրութիւնները առաջնորդարան փոխադրեր է։ Այժմ հետամուտ է եղեր գիւղական վարժարանները բանալ։ Կեսարիոյ ժողովները կազմակերպեր է և ամէն մէկ գիւղական վարժարանի խնամակալութիւններ հաստատելով։ Պատրիարքարանէն ալ նպաստ խնդրեր է այդ աղքատիկ վարժարաններուն համար, անշուշտ առանց ստանալու։ Վահրիճ Վ. Քղի գաւառին մէջ վերաբանալ տուեր է ասկից առաջ գտնուած ընթերցարանը, որուն հոգը յանձներ է կարգ մը պարկեշտ երիտասարդներու։

Պէրութի վանքին տեսուչ Մատթէոս վարդապետ Գալըգճեան գաւառական կարօտելոց նպաստելու համար՝ մէկ քանի կիրակի յաջորդաբար քարոզներ տալով, անցեալ Յունվարեան ամսին 60 ոսկիէ աւելի հաւաքուեր է, որ Պատրիարքարան պիտի ղրկուի։ Այդ գումարին 10 ոսկին Մատթէոս Վ. տուեր է։

Ցիարբէքիրի տեղապահ Եղեկիէլ Վ. Ս. Առուուածածին վանքի վերանորոգութեան համար 200 ոսկիի նպաստ մը խնդրած է Պատրիարքարանէն, որ դժբախտաբար չպիտի կրնայ գոհացում տալ սոյն ջանասէր տեղապահին խնդրանաց, որովհետև հացագնի համար եղած խնդրանքներուն իսկ շատ մասնակի կերպով կը պատասխանուին։

ՕՏԱՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ

ՕՐԹՈԴՈՔՍ ԵԿԵՂԵՑԻ.

ՌՈՒՍԱՍ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ռուսաց բարեգործական հաստատութիւններուն մէջ շատ նշանաւոր տեղ է բռնում Ն. Կայսերական Մեծութեանց հովանաւորութեան տակ գտնուած մանուկներուն ապաստարանները։ Կայսրուհի Մարիա Ալէքսանդրովնայի հոգաբարձութեան հրատարակած հաշիւը ցոյց է տալիս, թէ որքան մեծ ընդարձակութիւն է ստացել Ռուսաստանում յատկապէս կոյսերի խնամատարութեան գործը։ 1898 թ. հաշուից երևում է, որ հոգաբարձութիւնը 41 հաստատութիւն ունէր իւր խնամքի տակ։ Սոցանից 23-ը կոյսերի համար գպրոցներ և արհեստանոցներ են այլ և այլ քաղաքներում, երեքը հանրակացարաններ երկու տեսակ կոյր արհեստաւորների համար, երեք ապաստանարան զառամեալ կոյսերի և 10-ը բուժարան՝ կոյսերի համար գանազան քաղաքներում։ Հոգաբարձութեան գրամագլուխը առ մէկին յունուարի 1899 թ. 2807992 ր։ Բարեգործական մի ուրիշ նշանաւոր հաստատութիւն է այսպէս կոչուած աշխատասիրութեան տներ։ Այս հաստատութիւնը Եւրոպայում շատ տարածուած է բոլոր ազգերի մէջ և քրիստոնէական ողորմածութեան վայել մի գործ է։ Աշխատասիրութեան տներ կոչւում են այն հաստատութիւնները, ուր անգործ բանուորներ, մշակներ աշխատել կարող են իրենց օրական ապրուստը հայթայթելու համար և այդպիսով ազատ կմնան մուրացկանութեան անբարոյական արհեստը գործադրելուց։ Քրիստոնէական բարեգործութեան զգացումը մեզ թելադրում է օգնել իւրաքանչիւր թշուառի, որ անկարող է աշխատել հիւանդութեան կամ ուրիշ պատճառներով, առողջ մարդուն շարունակ ողորմութիւն տալ և ապանել նորա մէջ աշխատելու բարոյական զգացումը. հետու է ճշմարիտ ողորմածութեան գաղափարից։ Այս նպատակով էլ հնարուած են վերոյիշեալ հաստատութիւնները, որ Ռուսաստանում էլ հետզհետէ ընդհանրանում է։ Церк. Вѣст. հաղորդած տեղեկութեան համաձայն աշխատասիրութեան տների հոգաբարձութիւնը առ մէկին դեկտ. 1899 թ 853997 ր. դրամագլուխ ունէր, որից անձեռնմխելի է 600896 ր. իսկ մնացածը սովորական և արտաքոյ կարգի ծախսերի համար։ Աչքի առաջ ունենալով Մ. Աթոռի աղքատների համար գործ դրած մեծամեծ ծախսերը և նորա կատարած շինութիւններն ու այլ և այլ մշակութեան գործերը, շատ հեշտ կերպով կարելի էր նման մի հաստատութիւն հիմնել և այստեղ։

—Թագաւոր կայսրը հրամայել է հանգանակութիւն բանալ Ռուսաստանի մէջ յոգուտ Նիւեորկի օրթոդոքս եկեղեցու շինութեան։ Հինգերորդ տարին է լրանում այն օրից, երբ Նիւեորկում հաստատուեցաւ ռուսական միսիոնարութիւնն ու եկեղեցին։ Այդ մի պահանջ էր, որ ծագել էր ռուսական գաղթականութեան հոսանքով։ Ռուսները ցրուելով նոր աշխարհի մայրաքաղաքի մէջ՝ հետզհետէ կորչում էին իրենց